ԼՕԹԵՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 361 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ— 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1858

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

Տարեկան գինն է . . . . 130 ղուշ
Վեցամսեայ „ . . . . 70 „
Եռամսեայ „ . . . . 40 „
Մէկ ծանուցումը տողին 3 ղուռուշ է։
Յառաջադրութիւնները կանխիկ են։
Յառաջադրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին եւ 16 ին կը սկսին։

Դուրս երթալիք լրագիրներուն ճամբու ծախքը ամեն մէկ թիւին համար 20 փարա է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն, խմբագրին պիտի ուղղուի. եւ ասոնց ճամբուն ծախքը խրկողն վրայ է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Ընդհոյ մէջ ընտրութեան իրաւունքն ընդարձակելու եռանդը հետզհետէ սաստկանալու վրայ է։ Բազմաթիւ երեւելի եւ քաղաքագէտ անձինք՝ զանազան քաղաքներու մէջ գումարված ժողովրդեան ժողովներու մէջ առնարձակութիւններ ընելով՝ ընտրութեան իրաւունքն ընդարձակելու գաղափարը կը պաշտպանեն։ Այս առաջարկութիւնը՝ յառաջիկայ բացվելիք խորհրդարանին մէջ երկար վէճերուն նիւթ պիտի ըլլայ, եւ թէ որ ընդունվի, ազնուականաց մեծ ազդեցութիւնը պիտի նուազի եւ ժողովրդեան մասցի եւ կրթեալ մասը աւելի ընդարձակ կերպով մասնակից պիտի ըլլայ տէրութեան գործերուն կառավարութեանը՝ որ մինչեւ հիմա գրեթէ բոլորովին ազնուականաց ձեռքն է։

Յոնիական կղզեաց բնակիչներուն մըտաց յուզմունքը Ընդհոյ կառավարութեան կասկած պատճառելով՝ Մալթայի անգղիական նաւախումբը յոնիական կղզեաց Լորա վերատեսչին հրամանին ներքեւ դրվեցաւ՝ կղզիներուն մէջ խառնվութիւն մը ելլէնէ զսպելու համար։

Հնդկաստանէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ անգղեցւոց ընդհանուր սպարապետ Լորա Հիւլ գացեր է, եւ անգղեցւոց զօրապետները քանի մը նոր յաղթութիւններ ըներ են ապստամբներուն դէմ։

———

Ռուսաց Ա. կայսեր եղբայր Կոստանդին մեծ դուքսը դեկտ. 8/20 ին Փարիզ հասաւ։

Կայսերազուն իշխանը կոմս Ռոմանոֆի անուամբ ճանապարհորդելով, Գաղղեոյ մէջ անցած շատ տեղերը զինքը չեն ճանչցեր, ինչպէս նաեւ Փարիզի լրագիրներէն շատերը։

Նոյն իրիկունը կայսերազուն իշխանը Թիւյլրիի պալատը ճաշեց։

Վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ Կոստանդին մեծ դուքսը երկու օր Փարիզ կենալէն ետեւ Մարսիլիա դարձեր է, ուսկից իր հրամանին ներքեւ եղած նաւախումբովը Սպանիայի ծովեզերքները պիտի երթայ պտըտի եւ Սպանիոյ թագուհոյն հետ տեսնվի կըսեն։

Փարիզէն դրված նամակի մը խօսքին նայելով՝ Փարիզի մէջ լուր կը պտըտի թէ Դանուբեան իշխանութեանց մէջ պատահած շփոթութիւններուն պատճառաւ՝ պաշտպան տէրութեանց մէկ քանին ուղեր են որ զեսպանաժողովը նորէն գումարի։

Բոլշեւիկներուն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Բոլշեւիկներուն զօրաց սպարապետը՝ յիշեալ տէրութեան կայսեր կողմէն հրաման խրկեր է դաղղեացւոց Բիկոար ծովակալին որ իր զօրքերն անմիջապէս նաւ դնելով հեռանայ Բոլշեւիկներուն եղերքներէն, ապա թէ ոչ իր բոլոր զօրքերովը բնաջնջվիլ ըլլայ։ Այս ահաւոր սպառնալիքը կերեւի որ ամենեւին ազդեցութիւն մը չունեցեր Բիկոարծանուի ծովապետին որ տեղէն չէ շարժած։ Բոլշեւիկներուն զօրաց մեծաքան սպարապետն ալ դեռ երեւան չէ ելած իր սպառնալիքը կատարելու։

Փարիզի դատաստանական Գերագոյն ատեանը՝ որուն բողոք ըներ էր Մոնթալամբէռ կոմսն իր կրած դատապարտութեան վճռոյն համար՝ գործը վերըսին քննելով, սահմանադրութեան դպչելու ամբաստանութենէն անպարտ արձակեց զանիկա, բայց ամբաստանութեան միւս յօդուածները հաստատելով, բանտարկութեան պատիժը վեց ամիսէն 3 ամիսի իջեցուց, եւ 3000 ֆրանք տուգանքի վճիռը վերահաստատեց։

———

Իտալիայի մէջ մաց զրգռութիւնը կը շարունակէ մանաւանդ Լոմբարտիայի մէջ։ Խռովայոյզ յայտարարութիւններ կը տեսնվին ամեն օր պատերուն վրայ, եւ տեսչութիւնը չկրնար անոնց հեղինակները գտնել։ Վենետիկի մէջ ալ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կըլլան։

Աւստրիական Ռէֆորմատորէ անուն լրագրին խօսքին նայելով, Իտալիայի ընդհանուր կառավարիչ Մաքսիմիլիէն արշիդուքսը մօտերս հաստատված զինուորագրութեան օրէնքը չափաւորել տուեր է։ Տանի մը գաւառներու մէջ մէկ հատիկ արու զաւակներն ու ամուսնացեալ մարդիկ զինուորութենէ ազատ պիտի մընան։ Կը յուսացվի որ այս շնորհումը ժողովրդեան մաց զրգռութիւնը հանդարտեցընելու կը նպաստէ։

Բոլոնիայի Պոլէր լրագիրը լուր կուտայ թէ Աւստրիոյ կառավարութիւնը Իտալիայի եւ Լոմբարտիոյ մէջ ունեցած պահապան զօրաց թիւը կաւելցընէ։

Յիշեալ լրագիրը լուր կուտայ նաեւ թէ Վենետիայի մէջ արծաթ դրամոյ մեծ պակասութիւն կայ։

Աւստրիոյ կառավարութիւնը հասարակութեան մէջ փոխ առնված կամ տրված դրամոյ շահուն օրինաւորութեան չափ կամ սահման որոշեց։ Վաճառք դրաւ առնելով փոխ տրված դրամոյ օրինաւոր շահը հարիւրին 7 պիտի ըլլայ եւ անշարժ ստացուածք դրաւ առնելով տրվածին շահը հարիւրին 6։

———

Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգաց հասարակապետութեան նախագահ Պ. Պիւքանան, նոյեմբեր 25ին օրը Տիւքէն եւ Ռիդ ամրոցներուն առման հարիւրերորդ տարեդարձի ծոնը կատարվելուն համար Ռիթապուրկ հրաւիրվելով, յիշեալ քաղաքին բնակչաց գիր մը գրած է, որուն մէջ Միացեալ-Նահանգաց հասարակապետութեան այժմեան վիճակը կը նկարագրէ եւ անոր ապագային վրայ ուշադրութեան արժանի խորհրդածութիւններ կընէ։

Յիշեալ նամակը արժանի կը համարինք թարգմանել։

Պարոններ,

Վաշինկթըն 22 Նոյեմբեր 1858.

Պատիւ ունեցայ ստանալու Ձեր նամակը որով կը հրաւիրեք զիս ներկայ դանուելու Տիւքէնի բերդին առնվելուն հարիւրերորդ տարեդարձին։ Կը ցաւիմ որ երեսփոխանաց ժողովին բացվիլը մօտ ըլլալուն համար տէրութեան ամենահաւկաւոր գործերուն դրաղմունքը արդէն կըլլայ ինծի այդ շնորհը փայելելու։ Ամեն հայրենասէր մարդ պէտք է ուրախ ըլլայ՝ այս լմնցած հարիւր տարուանս մէջ մեր երկրին ըրած անհամեմատ յառաջադիմութիւնը մտածելով։ Սակեց հարիւր տարի առաջ Տիւքէն աննշան ամրոց մը էր՝ քաղաքակրթութեան արեւմտեան սահմանին հեռու. այսօրուան օրս կեդրոն եղած է վաճառականաշատ եւ արուեստագործ բազմամարդ եւ մեծ քաղաքի մը՝ որ իր առատ բերքերը իրմէ շատ աւելի արեւմուտք եղած դաւառները կը յուղարկէ, որոնց երկիրն այն ժամանակը անհուն անապատներ էին ուր մարդու տաք չէր կոխած։ Մեր այս միջոցին հասած կէտին թէ որ հայրենասէր մարդ մը անցեալը նկատէ, չկրնար ազգային վրայ ալ աչքը չձգել ու չմտածել թէ ինչ կրնայ ըլլալ մեր սիրելի երկրին վիճակը՝ երբ մեր թոռներն ալ Տիւքէնի բերդին առնվելուն երկրորդ հարիւրամեան տարեդարձը ծոնելու ժողովվին։ Այն ժամանակը մեր հայրենիքը արդեօք ամեն ազգերէն աւելի բազմամարդ, աւելի միաբան, աւելի հզօր եւ աւելի ազատ ազգ մը պիտի ըլլայ, թէ մեր նահանգական դաշնակցութիւնը անմիաբան եւ իրարու թշնամի ու նախանձոտ մանր պետութիւններու բաժնվված պիտի ըլլայ, կամ թէ հընար չէ՞ որ ասկից մինչեւ այն ժամանակը՝ ամեն բաժանեալ մասերը մէկ մէկու հետ բրած անվերջանալի կռիւներուն տակարացած՝ վերջապէս միաբանին ու զօրաւոր բռնաւորական իշխանութեան մը ներքեւ ազատանարան փնտրեն։

Հաստատութեամբ կը հաւատամ, թէ Նախախնամութեան շնորհիւն այս խնդիրները զօրութեամբ կը լուծվին այժմեան սերունդէն։ Մենք հիմա այնպիսի նեղ կէտի մը հասած ենք, ուր իր գործերէն կախեալ է միութեան պահպանութիւնը սահմանադրութեան խօսքերուն եւ մտայզ համեմատ։ Այս միութիւնը թէ որ մէկ անգամ ուրբվի, ամեն բան կը կորսվի։

Յաւելով կրսեմ թէ այժմեան նշանները գէշ են։ Մեր հասարակապետութեան առջի ժամանակները բաժանման խօսքն անգամ ուրատատեղը մատնութեան պէս բան մը կը համարվէր։ Բայց եւրը դժբաղդաբար ժամանակը փոխվեցաւ, եւ հիմա բաժանումը յայտնապէս կը քարոզվի իբրեւ դեղ իրական կամ երեւայական անցաւոր դժգոհութիւններու՝ որոնք ինքնիրենմէն թողվելուն կը փարատին դեպքերուն ընթացքը։

Մեր նախնիքները՝ որ յեղափոխութիւն ըրին՝ մեռած են։ Անոնց յաջորդող սերունդն ալ՝ որ անոնց խրատներէն ու օրինակներէն ազդեալ էր՝ անալ գրեթէ բոլորովին գնաց աշխարհէս։ Այժմեան սերունդը այն լոյսերէն զարկված ըլլալով, կամայ ակամայ իր ապագայ սերունդներուն բաղդը պիտի որոշէ։ Ուստի թող այժմեան սերունդը միութեան համար զորովական սէր մը ունենայ սրտին մէջ, թող միութեան կապերը թուլցունելու կամ քակելու դիտում ունեցողներուն դէմ կենայ, թող նահանգաց քաղաքացիները մէկ մէկու ներողամտութեան ու բարեկամութեան զգացումներ ունենան, եւ ամենն ալ թող աշխատին իրենց զաւակացը ասանդելու նոյն ձեւով եւ հոգւով որ իրենց հայրերը իրենց թոռուցին. այն ժամանակը մեր երկրին ապագան խիստ լաւ կըլլայ։

Ժամարձակութիւն կ'առնում նաեւ տարիները կանխելու ուրիշ վատնդաւոր գէշութեան մը համար որ հետզհետէ մեծնալու վրայ է։

Ընդհանուր ժամանակներուն մէջ՝ թէպէտ մեր հայրերն ալ մեզի պէս քաղաքական կազմակցութիւններու բաժնվված էին, որոնք յաճախ կը մաքառէին մէկ մէկու հետ, այսու ամենայնիւ չենք լսած որ իրենց ընտրութեանցը համար ըստակի դիմէին մինչեւ այս մօտ ժամանակներս։ Թէ որ ստակով ընտրութեան գործը պիտի այս ասաիճան տարածի որ նահանգաց եւ ազգային օրէնսդրական ժողովներուն ընտրվված երեսփոխաններն ու անոնց ընտրիչները անով վարակին, այն ժամանակը ազատ կառավարութեան ազբիւրը պիտի թունաւորի, եւ վերջապէս, ինչպէս որ պատմութիւնը փորձով կը հաստատէ, զինուորական բռնաւոր իշխանութեան մը ընծին ներքեւ խնալը պիտի հասնինք։ Ամեն մարդ կը համաձայնի մտածելու թէ ռամկավարական հասարակապետութիւն մը առանց առաքինութեան չկրնար երկար տեւել։ Երբոր այս առաքինութիւնը ալրվի եւ ժողովուրդը կաշառամոլ ըլլայ, քաղցկեղի պէս ազատութեան ծառին արմատը կը փտեցընէ, կը փճացընէ ու կը մեռցընէ։

Աղաչելով զամենակարողն Աստուած որ ձեր խիստ հեռաւոր ապագայ սերունդները կարող ըլլան Տիւքէնի բերդին առնվելուն տարեդարձը դարուց 'ի դարս ծոնելու խաղաղութեամբ եւ բարօրութեամբ՝ սահմանադրութեան եւ միութեան դրօշակին պաշտպանութեանը ներքեւ։

Մնամ խորին յարգանօք
Ձեզ միշտ բարեկամ
ՃԻՑՄՍ ՊԻՒՔԱՆԱՆ։

Նիւ Եօրքէն դեկտ. 10 թուով դաղղիական Ռէֆորմ լրագրին դրված նամակ մը լուր կուտայ թէ Միացեալ Նահանգաց առեւտրական նաւերը նեղ վիճակի մէջ են՝ նաւողներն վերջին ասաիճան իյնալով, որով նաւու տէրերը չեն կրնար իրենց ծախքը հանել։

Այս վիճակին պատճառ կը համարվի՝ մէկ կողմանէ արեւելեան պատերազմին ժամանակը Միացեալ Նահանգաց նաւահանգիստներուն մէջ շինված անթիւ առագաստաւոր նաւերը, եւ միւս կողմանէ անգղիացւոց բանեցուցած բազմաթիւ պատուտակաւոր շոգենաւները՝ որ Լոնդրայէն ու Լիվերբուլէն Ամերիկա ապրանք կը տանին կը բերեն։ Սանկով, ամերիկացւոց առագաստաւոր նաւերը՝ որ ժա-

մանակաւ Ռվկիանոսին մէջէն անգղեցւոց առագաստանաւերն հալածեր էին, հիմա ալ իրենք անհետ եղեր են անգղիացւոց պոռնատակաւոր շոգենաւներուն առջեւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ընդհանուր հինգշաբթի օրը ռէրուԹեան նախարարներն ու բարձրաստիճան պաշտօնատարները մեծ ժողով մը ըրին Բ. Դուռը բարձրագոյն Մեծ եպարքոսին նախագահութեամբը։

Նոյն իրիկունը դարձեալ ժողով եւ երկար խորհուրդ ըրին ԸնդարուԹեան բարձրագոյն ատենի նախագահ վեհապատիւ Ռեսմիլ փաշային առունը։

Միւսակի օրն ալ ռէրուԹեան նախարարները մեծ ժողով մը ըրին Բ. Դուռը ընդ նախագահութեամբ բարձրագոյն Մեծ Եպարքոսին։

Պէկիրատէն դեկտ. 17 թուով հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ, թէ Սերվիացւոց ընդհանուր ժողովին կողմանէ պատգամաւորութիւն մը ճամբայ ելեր է Ա. Գօլիս դալու եւ Սերվիոյ ժողովրդեան փափաքը կանոնաւոր կերպով Բ. Դրան ներկայացընելու համար։

Նշանէն եկած հեռագրական լուրերը կը ծանուցանեն թէ Օսրօտաբի ընտրութեան համար քուէարկութիւններն ըսկսեր են, եւ արդէն 64 ընտրութիւն եղեր է որ հետեւեալ կերպով կը բաժնվի։

Միքայիլ Սթուրձա	15
Նորկի Սթուրձա	14
Միւթիւնուզներ	30
Ընորշ	5
Համադրումար	64

Պայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը Ճէմաղել էվվել 15 թուով հեռեւեալ ծանուցագիրը խրկեց մայրաքաղաքիս դեսպաններուն։

«Նաւքաշելու գործածված շոգենաւներու նաւապետները որչափ որ պարտաւորութիւն ունին մեծ ուշադրութիւն ընելու մանր նաւակներուն որ ցաւալի դիպուածներ չպատահին, եւ պարտքերնին է արեւը մարը մտնելէն ետեւ չպտրակել ու իրենց շոգենաւը կեցած տեղէն քաշարժել, եւ զինքուած մը պատահած ժամանակը շուտով իրենց մարդիկներն իջընցնել վնասանգեալներն ազատելու համար, այսու ամենայնիւ ժամանակ մը ի վեր յիշեալ նաւապետները բոլորովին անփոյթ կերեւին այս օգտակար զգուշութիւններէն եւ հեռեւաբար ժամանակ ժամանակ ողբալի դէպքեր կը պատահին։

Ընձեռնական ապահովութիւնը հասարակաց հանգստութեան ու բարեկարգութեան առաջին պայմաններէն մէկն ըլլալով, եւ կայսերական կառավարութիւնն ալ մտածելով որ իր պարտքն է այս անպատեհութիւններուն գարման տանիլ եւ հասարակաց ապահովութեանը հոգել, կանոնագրութիւն մը հաստատեց, որով բացարձակապէս կարգելու յիշեալ ամեն նաւապետներուն՝ չէ միայն արեւը մարը մտնելէն ետեւ շոգենաւին քաշելը, այլ եւ ցերեկները մանր նաւակներուն յատուկ եղած տեղերը պտրակել, առագաստաւոր նաւեր կամ նաւակներ դրաղեցուցած կողմերը բոլոր ուժով քաշել, իբարու հետ ընթացքի արագութեամբ մրցիլ, կամ արեւը մարը մտնելէն ետեւ շոգենաւերն քայլաշափ մը անգամ յառաջ քշել դոնդրված տեղերնուն։ Մէկ խօսքով, ապահովութեան դպչելիք որ եւ իցէ բան մը ընելը արդիլեալ է իրենց։

Նոյն արգելքը եղած է նաեւ ամեն կարգի առագաստաւոր նաւերուն։

Ուստի թէ որ այսու հետեւ յիշեալ նաւապետները վերը յիշված կանոններուն դէմ վարվին, բոլոր պատասխանատուութիւնը իրենց վրայ պիտի մնայ, եւ այս անհնազանդութիւններուն համար յատկապէս սահմանեալ պատիժները պիտի կրեն։ Սաստիկ հրամաններ տրված են ծովակալութեան եւ պէտք եղած պաշտօնատարներուն որ այս կանոններուն կատարեալ գործադրութիւնը հոգեն։

Ներկայ ծանուցագիրը բոլոր բարեկամ տէրութեանց երեսփոխաններուն խրկվեցաւ՝ հրաւիրելով զիրենք որ կայսերական կառավարութեան այս որոշումը իրենց հպատակ նաւապետներուն ծանուցանեն, եւ այս կարգադրութիւններուն գործադրութեանը ձեռնտու ըլլան՝ որոշ հրամաններ տալով իրենց հպատակներուն որ ասոնց համեմատ վարվին։»

Պէյօղլուի ու Պալաթիոյ մէջ ըղբօսանքի վերաբերեալ տեղերը, արճանները եւ ուրիշ հասարակաց ժողովատեղիները վերջերս շրջանակի (Պէյօղլուի ու Պալաթիոյ) քաղաքական ժողովին հրամանագրութեանը ներքեւ դրված ըլլալով, յիշեալ ժողովին կողմանէ հեռեւեալ կանոնագրութիւնը հրատարակվեցաւ։

ՅՕԳ. 1։ Քաղքի վերաբերեալ բոլոր խաղերն արգիլեալ են։

ՅՕԳ. 2. Հասարակաց կաքաւահանդէս (պալօ) մը չկրնար կատարվիլ առանց բաղաքական ժողովին հրամանին։

ՅՕԳ. 3. Այս հրամանը տրվելու համար պէտք է որ. Ա՝ կաքաւահանդէսի տեղւոյն տէրը կամ ղլուխը դրով խօսք տայ արգիլեալ խաղեր թող չտալու։ Բ՝ Ութերորդ յօդուածին մէջ նշանակված տուգանքին կրկնապատիկը վճարելու կարող երաշխաւոր մը տայ, որն որ պէտք է ժողովին ալ ընդունվի։ Գ՝ սահմանեալ տուրքը վճարել։

ՅՕԳ. 4։ Վճարվելիք տուրքն է տեղւոյն մեծութեանն ու մտից գիներուն համեմատ՝ 1000.750.500 եւ 250 դուրուշ մէկ գիշերուան համար։

ՅՕԳ. 5։ Ժողովին գործակալներն մէկը՝ արժան դատածին չափ մարդոց՝ յատուկ պաշտօն պիտի ունենայ զբօսարաններու ներքին բարեկարգութեանն հսկելու։

ՅՕԳ. 6։ Յիշեալ գործակալը ներկայ կանոնագրութեան դէմ եղած ամեն զանցառութիւններուն համար տեղեկագիր պիտի շինէ նոյն իսկ անկարգութիւնը պատահած տեղը։

ՅՕԳ. 7։ Զբօսարանի դլուխ մը որ երկրորդ յօդուածին դէմ յանցաւոր գտնվի, 2000 էն մինչեւ 5000 դուրուշ տուգանք պիտի վճարէ։

ՅՕԳ. 8։ Ամենապէս 5000 էն մինչեւ 20000 դուրուշ տուգանք պիտի վճարէ այն զբօսարանի գլուխը որ իր ըղբօսարանին մէջ արգիլեալ խաղեր խաղալու թոյլատրութիւն ընէ։ Թէ որ վերոյին նոյն յանցանքին մէջ գտնվի, իր ըղբօսարանը 15 օր պիտի գոցվի։ Երբորդին բոլորովին պիտի գոցվի։

ՅՕԳ. 9։ Ներկայ որոշումը պիտի հրատարակվի։

18/30 դեկտ. 1858

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սուրբ Էջմիածնէն հրաւիրակութեան պաշտօնով Ա. Գօլիս եկող գերապատիւ Մակար եպիսկոպոսը եւ արժանապատիւ Մկրտիչ եւ Գալուստ վարդապետներն անցեալ ուրբաթ օրը պարտաւորվելով իրենց ակնածական յարգանքը մատուցանելու վեհափայլ Սրբազնագոյն Պաթուղիկոսին, առաջնորդութեամբ Սրբազան Պատրիարք օր ձեռնտսուն արժանապատիւ Պետրոս վարդապետին որ ներկայացուցիչ որոշուած էր, վայելուչ հանդիսիւ Գուլգարուի ազգային Պատրիարքարանէն ելան, եւ ուղղակի Օրթագիւղի եկեղեցին դացին, ուր նոր պատրաստութեամբ երկու ուրիշ վարդապետներ՝ այլասպետութեան յատկացեալ Խաչը եւ Գաւազանը վերցընելով եւ շաթբերները (հայրապետանոցին սպասաւորները) իրենց սովորական համազգեստիւը զարդարուելով՝ արժանապատիւ հրաւիրակաց առջեւը ինկան մինչեւ Սրբազան Պաթուղիկոսին բնակարանը։ Գերապատիւ Մակար եպիսկոպոսը Նորին բարձր Սրբազնութեան ներկայացած ժամանակը իրենց պաշտօնին յարմար գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ, որուն լսենալին եաքը խնայարհեցաւ ինքը եւ իր ընկերներն ի համբոյր Սրբազան Աջոյն։ Վեհափայլ Պաթուղիկոսը սիրալիր ընդունելութիւն բրաւ արժանապատիւ հրաւիրակներուն եւ իր հայրական քաղցրութեամբը պատուեց զանոնք։

Ընդհանուր Գեր. Մակար եպիսկոպոսին խօսած ճառը որ արժան կը համարինք լրագրոյս մէջ հրատարակել։

*

Վեհափառ Հայրապետ,

Որոց ըղձալի է միշտ բան Սրբազան առաքելոյն «Ի ումեք պարտական դատիլ», զինչ բարեպատեհ քան զնոսիկն ի ժամս, յորում գեղեցիկս վաստահանամք յառաջիկայութեան բաղմաց արժանաւորագունից վճարել զպարտս ծանր ծանրն երդմամբք եդեալս ի վերայ մեր ի Մօրէն լուսոյ եւ Մխիթարեանսն ուխտէ Նորին։

Այն հարան Աստուածազգեցիկ՝ ընդ իւրս որդւոյ՝ հարապատից յուղեւորելն զմեզ իւրովք բաղմապատիկ օրհնութեամբ ի վայելումն ընտրեցոյ Սուրբ Հոգւոյ հաստատեաց՝ ձայն զայս արձակեաց յանէն մեր. «Դրդմեցուցանեմ զՁեզ, փեսա՛ւեալք դո՛ք, ի զօրութիւնս եւ յուժգնութիւնս անդաստանի, եթէ զանիցեք զսէր իմ՝ պատմեսջիք նմա թէ խանդակաթ եմ ի սէր քո»։

Արարէն զլիսապատար իրդ վերաբանաց հոգւոյ հարսին լուսոյ ընդհանրական Մայր Աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի խառն ընդ հոգեկան Սուրբ ցանկութեանց ամենայն հոգեւորականաց եւ մարմնաւորականաց ազգի Հայոց Ռուսաստանեայց՝ սիրեալ առաջի մեծի Գահանայապետիդ, խնդարհաշունչ մտաց ընտրեալս՝ մք Զեզ ի դիմաց նոցին զգերազոյն կոչումնդ քահանայապետական, ամենահպատակօրէն հրաւիրեալ զվեհափառութիւն Ձեր դարձուցանել զբաղցր ակնարկութիւն յայս գուշնաբերեալ բան սեմ բան առարկային առաջարկութիւն մեր, ներբեմ կայսրէն պատեալով զանթարթ ակնկալութիւն Մօրն լուսոյ հարսին անարատի խօսեցելոյն շնորհագարդ փեսայութեան Ձեր եւ ամենայն ուխտի մանկանց Նորին, որք անհանդարտ հոգւով ըսպասեն ընկալուել զԱստուածընտիր Վեհապարդ ի դահոյս Ձեր։

Այլ ամենարարձրեալն Աստուած որ բոլոր ամենայն ոստիկան է սրտից մարդկան, առաջնորդեսցէ Ձեզ ոչխարս ժամանել ի Պատրիարքական ընդհանրական Աթոռ Ձեր սուրբ քահանայապետութեան։ Տայցէ Ձեզ՝ ընդարձակապէս մինչեւ ի մեզ՝ ի գալ ի ներքոյ ոտիցս Ձերոց։ Ամեն։

Ազգային Հոգեւոր եւ Գերագոյն ժողովոց որոշմամբն եւ ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրապետի Հաճութեամբ արժանապատիւ Եդեսացի Տ. Եփրեմ ծայրագոյն վարդապետը Եդեսիոյ Սուրբ Սարգսի վանից վանահայր անուանեցաւ։

Յիշեալ արժանապատիւ վարդապետը Եդեսիոյ Սուրբ Սարգսի վանից նորոգ շինութեանը համար հաղար հոդիէ բաղկացեալ ընկերութիւն* մը կազմած է, եւ արդէն նոյն ընկերութեան ազգասիրական նպաստաւիքը վանքին շինութեանը պէտք եղած բոլոր նիւթերն ալ պատրաստած է։ Իր նպատակն է՝ շինվելիք վանքին մէջ դպրոց մը հաստատել շրջակայ գեղերուն մանկունքը կրթելու համար։

Նոյն բարեջան վարդապետը Եդեսիայէն 18 ժամ հեռու Պէրէճուկ ըսված գիւղաքաղաքին մէջ ալ դպրոց մը հաստատած է ընկերագրութեամբ եւ հիմա եկեղեցի մը նոր հիմնելու գիտաւորութիւն ունենալով, թէ այս եւ թէ Ս. Սարգսի վանքին եւ եկեղեցւոյն շինութեանը վերաբերեալ կայսերական հրովարտակներն ալ այս օրերս ստացաւ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հաբաթ օրը Տրմա Պահճէի կայսերական պալատը Թիքեաղ եղաւ նոր Հէյէ-Ի-Լ-Հօլամի ընտրութեան առթիւ։

— Օդոստափառ Ինքնակալը կայսերական երաժշտաց դասուն վերատեսուչ Նէճիպ փաշային Ֆէրիքի ասպիճան շնորհեց։

— Միրակի օրը օդոստափառ Ինքնակալը Տրմա Պահճէի պալատէն կառքով Թօփ դարբուի պալատը գնաց։

— Զէլիքայի Ա. Թադաւորը Լէոբոլի կարգին պատուանշանը տուաւ Տիւգեան վեսմաշուք Միհրան պէյին։

— Աքեայի կուսակալ Բէշիտ փաշան՝ որ երկար ժամանակէ ի վեր հիւանդ էր՝ այս օրերս վախճաներ է յիշեալ քաղաքին մէջ։

— Ընդհանուր ռուսական կրկնայարկ պատերազմական նաւ մը ալ Սեւ ծովէն եկաւ ու Պէօյիւք տերէի առջեւ երկաթ նետեց։ Զարեւ եռայարկին քով, եւ երկուքը մէկէն Միջերկրական ծով պիտի անցնին երթան։

— Աթէնքի կայսերական դեսպան Հալիլ պէյը Սէն Միշէլ կարգին մեծ ժապաւէնը ստացաւ։ Պավիէրայի թագաւորէն։

---

*Այս ընկերութիւնը նաեւ յատուկ մնաւուկ մը հաստատած է քաղաքին աղքատները խնամելու համար։

գնական դեսպան Մ. Մլբրի, վեհմ. Եղիպտացի Մեհմէտ Էլի փաշան, Սէլիմ փաշան, Էհմէտ փաշան, Օսմանի Մուսթաֆա փաշան, Սէֆէր փաշան, Հալիլ պէյը, Սաաբդ պէյը, Էլի պէյը եւ օտար տէրութեանց դեսպանները մեկ քանին։

— Երկուշաբթի իրիկուն մայրաքաղաքիս Տավուսա փաշա թաղը հրդեհ պատահելով՝ երեք առն այրեցաւ։

— Երկուշաբթի օրը՝ տարիքն առած յոյն մը Գալատիոյ կամուրջին վրայ ինկաւ մեռաւ կաթուածամահ ըլլալով։

— Ընդհանուր չորեքշաբթի օրուան հերդեղման անձրեւը մայրաքաղաքիս մէջ քանի մը վնասներ գործեց։ Պատմիայի, Խէնի պահէնի, Էյա Սոֆիայի, Գալատի, Թաթավլայի եւ Գէյոզլուի կողմերը քանի մը շէնքեր ու պատեր փլան։

Ղալաթա Սարայի փողոցին տակը գտա՛ի վայրին վրայ շինված փայտաշէն առն մը՝ ջուրերն քշվելով դարվար սահեցաւ ու գնաց դիմացի տանը կրթնեցաւ որով մէջի բնակիչները բանտարկվեցան։ Հինգշաբթի օրը բազմաթիւ գործաւորներ քշված տունը քակելով փողոցը բացին։

— Ֆընարգլալի վրայի թաղին մէջ տաճիկ մը տուն շինել ուզելով հիմերը փորել կուտար։ Սոր կից Ֆընարգլալի Թեքէնէ Հէյլին Սօնուզ Էֆէնտիին տունը կար։ Ընդեալ չորեքշաբթի գիշեր, յիշեալ Հէյլին տունը բազմաթիւ անձինք գումարված էին, յանկարծ ճարճատում մը լսվեցաւ։ Ամեն մարդ զարհուրելով փախչել սկսան, եւ չատ չանցաւ տունը փլաւ։ Երկու տարաբաղխին ժամանակ չունեցան փախչելու եւ փլատակներուն տակը մնացին։ Այս կործանեալ տանը մօտերը բնակիչով վսեմ. Թէֆիզ փաշան, իսկոյն իր տունէն դուրս ելաւ, եւ եղելութիւնը իմանալով, անմիջապես փլատակները բանալ տուաւ եւ վերջապէս յաջողեցաւ երկու ազախինները փլատակներուն տակէն ողջ հանելու, որոնք մահուանէ ազատեր էին՝ քանի մը սիւներու ձեւացուցած կամարաձեւ միջոցին մէջ պատսպարեալ մնալով։

— Ընդեալ հինգշաբթի օրը Օրթաղիւղ մէջ անկարգութեան գործ մը պատահեցաւ, որուն պատճառն ու պարագաները հետեւեալ կերպով կը պատմվի։

Իսրայէլացւոց խափանարարները ազգային ծախուց համար դրամի պէտք ունենալով, Օրթաղիւղ զի նորաշէն սինակոգային կիցը եղած գեղին մը կ՝ վաճառէ։ Գնողը յիշեալ գեղին զատելու համար մէջ տեղը եղած պատը փլցուցնել տալ կ՝սկսի։ Թաղին հրեայներն այս գեղին վաճառմանը դէմ ելլելով պատին փլելուն դէմ կը կենան եւ բազմութեամբ կը վազեն փլցուցնող գործաւորները կը հալածեն։

Այն միջոցին ուրիշ խարայեցիներ ալ աւաջիններուն դէմ ելլելով՝ ազմուկը կը մեծնայ ու կռիւ կը փոխվի։ Տեսչութեան ոստիկանը վրայ հասնելով՝ անկարգութիւնը դադրեցնելու համար վերջապէս կառաջարկէ երկպառակեալ բազմութեանը որ իրենց կողմանէ տասն մարդ ընտրեն՝ որ իր հետը տեսչութեան պաշտօնատունը երթալով դատերնին հանձնեկայացնեն։ Այս առաջարկութիւնն ընդունելով՝ բազմութեան դլխաւորները տեսչութեան դուռը կերթան եւ հոն յանցաւոր դատվելով կը բանտարկվին։

— Երկուշաբթի օրը եկեղեցական հեռագրի պարան մը ձգվեցաւ Սինէ Հանէի ծովեկերքին Իւսկիւտար։ Այս հեռագրական պարանին մէկ ծայրը մայրաքաղաքիս հեռագրատունը պիտի հասնի, միւս ծայրն ալ Իւսկիւտարին դամաքի ճամբով Իզմիտիա պիտի հասնի, անկէց ալ մինչեւ Պաղտատ ու Պասրա։

— Հարաթ իրիկուն ժամը չորսին միջոցները Ղալաթիոյ մաքսատան առջեւները կեցած մաքսատան մը՝ որուն մէջ ոդելից նիւթեր եւ ուրիշ վաճառքներ լցված էր՝ բռնկեցաւ։ Հրաւահանգամի վերատեսուչ Էլի պէյը շուտ մը բռնկած մաքսատունին վրայ գնաց՝ երկու մակուկով եւ աշխատեցաւ զանիկա ծովեզերքին հեռացընելու։ Բայց քանի որ պարաններ կը կապէին մաքսատունին, բոլոր զանոնք կայրէր։ Վերջապէս Էլի պէյը երկաթէ շղթայ մը կապեց մաքսատունին եւ զանիկա քաշելով բացը հանել տուաւ։ Հոն մաքսելով հասած եղած ջանքերն անօգուտ ըլլալով, անկէց ալ մինչեւ Սարայ Պուրնուի առջեւ քաշվեցաւ ուր այրելով ըսպառեցաւ։

Ծովային գործոց պաշտօնեայ բարձրագոյն Մեհմէտ Էլի փաշան այս հրդեհին լուրն առնելուն պէս հոն հասեր էր։

Բռնկած մաքսատունին չորս կողմը բազմաթիւ նաւեր կային ոդելից իմպելիքով լեցուն։ ուստի եթէ Էլի պէյը մաքսատունին շուտով այն տեղէն չհեռացընէր, մեծ վնասներ կրնար պատահիլ։

— Իզմիրի Ազատ լրագրին մէջ հետեւեալը կը կարդանք։

«Պալկանիայի մեր ազգասէր եւ դիտնական բարեկամը, հոկտեմբերի 8 ամսաթուով յետագայ ազգային օգտակար լուրը կուտայ մեզ։

«Ամերիկա արքայն Բարմայից* որ մեծ շնորհ ունի՝ ի վերայ ազգիս, ուշ միայն հրամայեալ այլ եւ տարեկան կացեալ մերայնոց որք ընդ հոգ աներութեամբ իւրով, առ՝ ի կառուցանել զեկեղեցի մի յանուն սրբոյ հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչի՝ յարքայանիստ քաղաքի անդ Իւրում Յեղնաբովմ։ Ուստ այս շինու թիւն նուիրեալ եւս է զընդարձակ տահման դեանի առանց դնոյ։

«Այս գործ բարեպաշտական եւ արժանի յիշատակաց քարոզի ինչենին զվեհանձնութիւն վեհափառ արքային, որ անխափար աչօք հայի ընդ ամենայն ազգս հոգանաւորեալս ընդ իւրեւ թէ եւ օտարահաւատս։ Արժանի յիշատակաց ասացի։ քանզի՝ ի բազում ամաց հետէ չեմք տեսեալ եւ ոչ իսկ՝ ի հինաւուրց անձանց լուեալ թէ տեսեալ իցեն զեկեղեցի՝ այսց՝ ի մայրաքաղաքն Բարմայից։ Լոկ՝ ի հին աշխարհագրութեան մերում տեսանի՝ լինելոյ անդ երբեմն՝ ի հնումն։ որոյ եւ ոչ տեղին կայ արդ։

«Ամենայն եկեղեցւոյն, ժողովուրդ տեղւոյն խնդրեալ են յինէն զքանի մի եկեղեցական գրեանս, զորս չգտանելով ասա՝ խնդրեմ՝ շնորհ արարեալ ճարեսցես այդր եւ հաստատես ինձ։ Զդին նոցա հանդերձ ծախիւքն շնորհակալութեամբ հատուցից։ Յիշեալ գրեանքն են Հաշոց գիրք, Տօնացոյց, Ամենի շարական եւ Ամենի ժամագիրք։»

*Բարմայք, որ գաղղիերէն է Գիրման կոչուի, ուրմ միլեան ժողովրդէ բաղկացեալ կապաչտ ժողովուրդ մի են եւ ազգատ տերութիւն մը կը կազմեն։ Այս տերութեան երկիրը, ուր ստատիկ տաք կրնէ թէեւ յոյժ բարեբեր է, Հնդկաստանի Գանգես (Գանժ) գետոյն անդրի կողմը կիսնոյ եւ՝ ի հիւսիսոյ սահմանակից է Զինաստանի։ իսկ՝ ի հարաւոյ Գանգայի ծովածոցն է իր սահմանը։

— Գեղյոզուլի Թատրոնին դիմացը գլխաւոր դարդեր շինող Հիօվանէսի Յիրատի անուն Իտալացի մը տարի է մը՝ ի վեր Ջղային հիւանդութիւն մը տարեր էր, որով պարատ որվին էր դործել գարելու եւ տունը նստիլ։ մանաւանդ քանի մը ամիսէ՝ ի վեր տարեր այնքան սաստկացեր էր՝ որ օրը մինչեւ տասն եւ չորս եւ տասն եւ հինգ անդամ Ջղային ցնցում կուդար վրան, եւ ամեն մեկ անդամուն զբաղութիւնը կը կորանցունէր։ Այնց բժիշկ հետզհետէ այս Իտալացին դարմաներ ու ջրին կոցեր գինքը բժշկել։ Այնքան՝ որ Հատնելով՝ անցեալները Եւրոպային մայրաքաղաքս հասնող Գ. Ի. Սիմիէ անուն մագնիսացուցչին կը դիմէ գինքը մագնիսականութեամբ դարմանելու։ Գ. Ի. Սիմիէ երկու անդամ մագնիսական գործողութիւնը կատարելուն, հիւանդը օգուտ կը տեսնէ։ Այնքան՝ որ անդամ գործողութենէ ետեւ Ջղային ցնցումները բոլորովին կը դադրին, եւ հիմա ամիսի մը չափ կայ որ Իտալացին ողջ առողջ իր տրհեատին կ՝ընդարձակ։

Յիշեալ Իտալացին այս երեւելի բժշկութեան գործը յատուկ նամակաւ մը մայրաքաղաքիս Բոլս գ՝Օ-էան լրագրին մէջ հրատարակել տուած ըլլալով՝ յիշեալ լրագրին խմբագիրը կաւելցընէ թէ իրեն ծանօթ տիկին մը՝ նոյն Ջղային հիւանդութիւն ունենալով այս օրերս Գ. Ի. Սիմիէի խնամոցը յանձներ է ինքզինքը եւ արդէն մեծ օգուտ տեսեր է մագնիսական գործողութեամբ դարմանվելէն։

— Անգլիայէն գրված նամակ մը լուր կուտայ թէ յիշեալ քաղաքին մէջ բողոքականութեան հետեւողութիւնը տուն հայազգիները բողոքականութենէ հրաժարելով վերատին Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ ծոցը դարձեր են։ Այս դարձողներուն քարոզչէն ալ մինակ մը նացած ըլլալով՝ յոյս կայ որ քիչ օրէն անոր ալ վերադարձին լուրը կստանանք։

— Ընդարձանուագոլսէն գրված նամակ մը հետեւեալ լուրերը կուտայ։

«Մեր գիտերուն ջուրերը քաշվելով՝ շրջակայ գեղերուն հետ հաղորդակցութիւնները բացվեցան, եւ հետեւաբար եղած վնասներն հասկցվեցան։ Հատ տուներ կան փլած, բազմաթիւ կենդանի խղդվված եւ շատ արմտիք եւ ուրիշ նպարներ՝ որ գեղացիները պահած էին՝ բոլորովին ապականած եւ մեծ մասն ալ ջուրերէն քշված։ ահա ասոնք են դաւառս կրած ողբալի վնասները։

Հեռագրին տեղը որ հին պատարին քովն էր, օրերով ջուրին մէջ մնացած էր։ Գործակալները պարտաւորեալ էին նաւակներով հոն երթալու, եւ մեծ դժուարութեամբ կրնային սանդուղքին վերի յարկը ելլել ուր հեռագրին գրասենեակն հաստատված էր։ Սանկով հեռագրատան հիմերը մեծապէս վնասվեցան եւ մէկ քովի պատը փլաւ, միւսներն ալ ճեղքատված են, անանկ որ բոլոր տունը փլելու փատնդի մէջ է։ Գործակալները վախնալով՝ խնդրագիր մը մատուցին դաւառս կուսակալ վսեմ. Մուսթաֆա փաշային՝ ազաչելով որ հեռագրատունը ուրիշ աւելի ապահով տեղ մը փոխադրվի իրենց անձին եւ հեռագրական նիւթերուն փատնդ մը չպատահելու համար։ Բայց տպա խնդիրը տեղւոյս դատական ժողովէն մերժվեցաւ։ Ժողովականները պատճառ բերին թէ հեռագրերը քաղաքին մէջ հաստատվելու ըլլալնէ՝ ելեքտրական թելերը կայծակ կը հրատիրեն քաղաքին վրայ եւ աւելի մեծ դժբաղդութիւն մը կը պատահի։ Ժողովին անդամներն այս անհիմն պատճառն յառաջ բերելին՝ առանց մտածելու թէ հեռագրատան վրայ եղած շանթարդիլ ձողը կայծակի փատնդէն քաղաքը կը պահպանէր՝ ինչպէս Պ. Գոյնս, Ֆիլատելֆիա եւ ուրիշ շատ քաղաքներ, մանաւանդ բոլոր Եւրոպայի քաղաքները որոց մէջէն բազմաթիւ հեռագրական թելերը կանցնին, եւ ամենեւին վնաս մը կրած չունին կայծակէ։ Սանկով հեռագրին գործակալներն ու նիւթերը առջի խարխաշեալ տանը մէջ մընալով, փլատակներուն տակը թաղվելու վտանդին մէջ կը շարունակեն։

«Գուսակալը գիտաւորութիւն ունէր քաղաքիս մէջ Հիթիսոպի պաշտօնատան վերի յարկը առ ժամանակեայ կերպով հեռագրատուն ընելու, եւ նաբը նամակատաք քով յատուկ տեղ մը պատրաստելու որով հեռագրատունը շուկային եւ խանութներուն մօտը կը դտնվէր։ Սակայն այս ամեն խորհուրդներն անգործ մնացին ժողովինը դիմումնը պատճառաւ։»

— Ընդրիանուպոլսէն այս շաբթու եւ կած նամակները կը ծանուցանեն թէ գաւառական ժողովին անդամները վերջապէս հաձեր են հեռագրատունը քաղաքին մէջ փոխադրվելուն, եւ մաղաթ մը սատրագրեր են որով հեռագրատունը աւելի ապահով տեղ մը հաստատելու հարկը կը ծանուցանեն կայսերական կառավարութեան։ Ռ. Գուսն ալ հրաման խրկեր է որ հեռագրատունը կուսակալին պալատան բակը փոխադրվի։

— Իզմիրէն դեկտ. 15 թուով գրված նամակ մը լուր կուտայ թէ դեկտ. 12 ուրբաթ իրիկունը քաղաքին շուկան տասաղէի (քէրէստէ) մթերանոց մը բռնկելով՝ արեւելեան հիւսիսային հովին օգնութեամբը հրդեհը շուտ մը ծաւալեր՝ դիշերը մինչեւ լոյս տեւեր է տասնի չափ տասաղէի մթերանոց այրելով։ Եղած վնասը 2000 քսակի մօտ կը հաշուին։

«Այն նամակը կը ծանուցանէ նաեւ թէ Աղեքսանդրիայէն ճանապարհորդ ուրիշ բերող Տէրէ անուն օսմանեան նաւ մը Զէշմէի առջեւ յանկերդ իյնալով խորտակեր, մէջի վաճառքն ու երկու մարդ կորսնցեր են։

Սէրէզի մէջ ալ ջուրերն յորդելով մեծ վնասներ եղեր է։ Ջուրերը տեղւոյն աստրիական հիւպատոսին տունն ալ կոխելով, հիւպատոսն ու ընտանիքը մեծ դժուարութեամբ կրցեր են կեանքերնին ազատել։

— Ուրիշ նամակ մընալ կը ծանուցանէ թէ Իզմիրի աւստրիական նամակատան վերատեսուչ Մ. Ժ. Ֆիլիբուցցիի տունը ծառայ թիւն ընող 12 տարեկան տղայ մը՝ ուրիշ իրեն հասակակից մանկանց հետ իրարու ձիւնէ գնդակ նետելով խաղացած ժամանակ՝ ձիւնէ գնդակներուն մէջը Ռուսիոյ հիւպատոսին որդւոյն երեսին կաւ ու թեթեւ մը վիրաւորեց։ Տղան խաղը ձգեց ու լալով տուն գնաց։ Հայրը տունը չըլլալով, մայրը մարդ խրկեց Գ. Ֆիլիբուցցիի կնոջը եւ դանդատ ըրաւ վերոյիշեալ սպասաւոր մանուկն։ Քիչ մը ետքը ռուսաց հիւպատոսարանին խորհուրդը Գ. Ֆիլիբուցցիի տունը երթալով՝ բռնի ներս մտաւ ու սպասաւոր մանուկը բռնելով ռուսաց հիւպատոսին տիկնոջը առջեւ տարաւ, որ գանիկա պատժել եւ ետ քաղաքապետին բանտը խրկեց։

Այս բանը Գ. Ֆիլերու ցցի իմանալով՝ դնաց գանգատ բերաւ Աւստրիոյ հիւպատոսին եւ ազգուն ազատութիւնը եւ իր տունը կոխվելուն համար ալ հատուցում պահանջեց։ Ռուսաց հիւպատոսն յանձն չառաւ հատուցում ընելու եւ ասանկով երկու հիւպատոսներն իրարու հետ աւրվելով գործը Կ. Պոլսոյ դեսպանատուներուն դատաստանին յանձնվեցաւ։

Բանտարկեալ տղան ալ յոնիացի ըլլալով, Անգղեոյ հիւպատոսը զանիկա բանտէն հանել տուաւ։ Ահաւասիկ ձիւնէ դնտակին պատուղը։

— Գաղղեոյ ելումէն պաշտօնեան՝ տեղեկագիր մը կայսեր մատուցանելով՝ թղթատարութեանց վերաբերեալ քանի մը նոր կարգադրութիւններ կառաջարկէ։

Մինչեւ հիմա, ինչպէս շատերուն յայտնի է, Գաղղեոյ նամակատունը՝ նամակներու մէջ դրված ու խրկված արժէքներու եւ փոխանակագիրներու համար՝ 50 ֆրանքէն աւելի երաշխաւոր չէր ըլլար, այսինքն թէ որ մէծ դուսար պարունակող թուղթ մը յատուկ յանձնարարութեամբ նամակատան յանձնվելէ եւեւ՝ կորսվէր, նամակատունը 50 ֆրանքէն աւելի տուգանք չէր վճարէր։ Գաղղեոյ գանձուց պաշտօնեայն կառաջարկէ հիմա՝ որ նամակատունը մինչեւ 3000 ֆրանք պարունակող նամակներու երաշխաւոր ըլլայ։ Միայն թէ նամակ խրկող անձը՝ անոր մէջ պարունակեալ արժէքը պիտի ծանուցանէ նամակատան դործակալներուն եւ ամեն մէկ 100 ֆրանքի համար 10 սանթիմ կամ 20 փարա տուրք պիտի վճարէ։ Յիշեալ նամակը ստացողն ալ ստացագիր մը պիտի ստորագրէ ու նամակատան յանձնէ։ Ասկէց զատ նամակներու մէջ պանքայի տոմսակներ դնելու դիւրութիւն տալու համար՝ նամակներուն ծանրութիւնը երկու կրամ (քառասուն ցորենի մօտ) աւելցրնելու առաջարկութիւն կընէ։

Մեծարգոյ Տոքթոր Յակոբիկ աղա Երզուումանեան հայազգի բժիշկը՝ որ Փարիզի մէջ տասն տարիէն աւելի ժամանակ բժշկութեան արուեստին ուսմանը պարապելէ եւեւ Տոքթորութեան փառաւոր վկայականն ստացած անցեալները Կ. Պոլիս եկեր էր, իւր կենցաղագուսա արհեստը մայրաքաղաքիս մէջ՝ ի դործ դնելու դեռ չըսկըսած՝ ներքին տկարութեամբ մը հիւանդանալով, շաբաթ օրը առ Աստուած փոխեցաւ երեսուն տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ՝ ի սուգ անմխիթար ընկղմելով իւր ազնուափայլ ընտանիքը եւ բազմաթիւ բարեկամները։ Յուղարկաւորութիւնը կիրակի օրը կատարվելով մարմինը Օրթագիւղ թաղվեցաւ։

Հանգուցալ Տոքթոր Յ. Երզուումանը ազգային երեւել բժշկաց դասուն մէջ պայծառ փայլելու եւ իր եռանդուն ազգասիրութեամբն ու հմտութեամբը ազգերնուս օգտակար ծառայութիւններ ընելու գեղեցիկ ու փառաւոր յոյսեր տալով, իր այս տարաժամ մահը ազգային կորուստ մը կը համարվի։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Իւսկիւտար Սուրբ Խաչ եկեղեցւոյ փողոցին անկիւնը նոր շինված տուն մը կայ ծախու։ Այս տունը 200 կանդուն տեղ ունի որուն 135 կանդուն շինված է։ Դիմացը եւ մէկ քովը փողոց է։ Ունի չորս սենեակ եւ դէօղ մը. հոր մը, ախոռ մը։ Այս տունը բաժեցընելու վրայ պիտի ծախվի։

Ուղղը շուկան Պալըքաշըլար պաշին Դադմաճի Երապ օղլու Գ. Պաղտասարեանէն կամ Իւսկիւտար Սէրամբըզի փողոցը Թիւրիւրիւզին սրճարանոցէն կրնայ պէտք եղածը հասկընալ։

ՁԿԱՆ ԻՒՂ (ՊԱԼԸԳԵՂԸ)

ՀՕԿԿ

Ասուն անդլիացի երեւելի գրեղագրօրէն շինածը

Այս եղը՝ որ մօրինա ըսված ձուկին լերդէն (գարա ճիյէր) կը հանվի, ուրիշ այս տեսակ եղերուն ամենէն մաքուր եւ ընտիրն է, եւ հոսանս համն ալ միւսներուն պէս ծանր եւ անախորժ չէ։ Բոլոր Եւրոպայի դլխաւոր բժշկաց փորձերովն ստուգված ամենաղօրաւոր դեղ մընէ մարթի հիւանդութիւններու, խոյլի (սրբաճա), աղօրրիթի, ջրային հիւանդութեանց, թուլութեան եւ ուժոյ նուազման, վատուժութեան, դիմաց դեղնութեան եւ տկար կազմուածք ունեցող տղայոց։

Այս եղը առաւս եւ իրիկուն մէկ մէկ անուշի դրդալ խմելով սկսելու եւ հետզհետէ չափն աւելցընելու է մինչեւ հինգ վեց դրդալ։ Օգը ցուրտ եղած ժամանակները թէ որ դոյնը պղտորի եւ թանձրանայ, շնչը տաքնալու մէջ դրվելով՝ իւր առջի պարզութիւնը կը դտնէ։

Այս եղը կը դտնվի Պէյօղլու Գ. Օթոնի եւ Տելլասուտա երեւելի դեղագործներուն խանութը։

Յարգելի Տօքթոր Սարգիս Խաչատուրեանը Ամերիկայի մէջ Պոստոնագործարանէն (Տիշիւլէ) արհեստին ուր պարելի չափ ղբաղելով բաղմամեայ փորձերով տալ հմտութիւն ստացած է իր արհեստին։

Եւ հիմա իր հայրենիքը վերադառնալով սկսաւ հոս իր այս օգտակար արհեստը բանեցընել, որով իր փորձը պիտի ըլլայ։

1. Ակռա տաշել գրեւրումէ եւ անցնաս.
2. Ատլոյ ակռաները մուրել ճերմկցընել.
3. Ծակ ակռաները նորաձեւ խառնուրդով լցընել՝ առանց կրակի եւ նեղութեան.
4. Ակռա տեղած գեղերը նոր ակռա դնելը նոր ակռա դնելու գինը։

Ամեն ինչ ազնիւ եւ գեղեցիկ եւ ապահով. եւ ասի իր արհեստի գլխաւոր մասը։

Հարկ եղած ատենը նորաձեւ կաշի ատլէ դործածելով, որով անգնաս անդիացուն մը պատճառելով դործողութեան ցաւը անդիանալի պիտի ըլլայ։

Պատահ ըլլալու ի դեպս գոհ պիտի ընէ յարգէլի հասարակութիւնը, յարգանօք կը բարեւէ իւր ծառայութեանը կարօտ եղողները իր դործատունը Անդիոքիան Բ. գլխապառատան գլխոյ Երենի Հարցի թիւ 13. Ի Պէյօղլը։

Կը ծանուցանենք յարգելի հասարակութիւնը որ թէ Անդլոյ եւ թէ Ամերիկայի ազնիւ թութունաւոր ծխողներ, նաեւ կիրակոր եկեղեցու համար ծխողներ այլ եւ այլ տեսակ եւ ոճերով եւ գունդանման ծխողներ եւ գեղանման ծխողներ եւ գեղանման ծխողներ համար։ Ասոնք ամենայն գեղեցիկ են, գործածութիւնն դիւրին է, նաեւ շատ ալ խնայելի են։ Ասոնք գործարանի գործիքով շինուած սոնի եւ ղինեոյով խալայլանդ եղած սոնի խողովակներ ծխողի համար։ Ղինեոյով խալայլանդ եղած խողովակը ծխողի գործը դուրսի կողմը դնելու համար է անդրեւեն ջրելու համար, ինչպէս որ հասարակ սոնի շինածները։ Ասոնք ինչպէս կը ծանոթանան եւ կը ծանիցին։

Կը ծախուին Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերութեան մաղազան, Ղալաթիոյ խանին երեսի գոլորշին մէջ։ Գալատիա։

Այս լրագիրը շաբաթը անդամ մը կ'ելլէ հինդշաբթի օրերը։ Ով որ ուզէ կրնայ ստորագրվիլ, Կ. Պոլիս՝ Ղալաթիոյ խանը լրագրոյս դրասենեակը։ Իսկ դուրսերը հոդաբարձուներն են.

Իզմիր՝ Սարգիս աղա Ազարեկեան.
Անդրիանուպոլիս՝ Գէորգ աղա Ծերունեան.
Տրապիզոն՝ Պօղոս աղա Կիւրճեան
Թոխատ՝ Մահտեսի Յակոբ աղա Ազատանեան.
Կարին՝ Սարգիս աղա Խոսրովեան.
Երզնկա՝ Յակոբ աղա Պըսրդեան.
Պոլիս՝ Յակոբ աղա Մանեի.
Պրուսա՝ Մահտեսի Յովսէփ աղա Դանիէլեան.
Էջիպտոս՝ Մկրտիչ աղա Բէրիզեան.
Նիկոմիդիա՝ Պ. Տ. Մուրատեան.
Թրեբիզոնդ՝ Թադէոս աղա Ֆիսլեան.
Պ՛ան՝ Պ. Մկրտիչ Տ. Աստուածեան.
Խարբերդ՝ Պ. Գէորգ Հաֆարեան։

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրվիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԴԱՄՊԻՕ) ԳԻՆԵՐԸ

ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ, ԱՌԱՆՑ ՍՓՕՆԹՕՑԻ

23 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

	Ղրուշ	
Լոնդրա 31 օր պայմանաժամ		
„ 3 ամիս „	135½	
Փարիզ „		
Մարսիլիա „	216½	
Ամստրդամ „		
Վիէննա „	527	526
Թուրին „		
Լիվորնո „		
Ֆլորենս Լ. Ն. „		
Օրեսա „		

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ

24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Օսմանեան լիրա Մէճիտիէ	126
Անգլիական լիրա	140
Գաղղիոյ 20 ֆրանգանոց ոսկի	113
Ռուսի բօլիմբէռիւլ	114
Աւստրիոյ դուքատ	65
„ Մահմուտ	64
Մէճիտիէ 20նոց ոսկի	32
„ Արծաթ	25
Հինգ ֆրանգանոց արծաթ	28
Գարպովանց	21
Պօլշնոյ	32
Բլճիկա	28
Յոֆիրէն	192
Մահմուտիէ ոսկի	126
Հինգնոց հանոց, հարիւրին	150

Կ. ՊՕԼԻՍ 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԸՐՄՏԻՐ

Յորին Բուռելիի	„ „	25	27
„ Իսմայիլի	„ „	33	35
„ Կալատի	„ „	28	30
„ Թայլան	„ „	30	37
„ Իպրայիլ կոկոշ	„		
„ Բուռելիի կոկոշ	„	20	25
Էնգիլիսայրին Կալատի		17	
„ Ենոպօլուի	„		
Գարի Բուռելիի	„		14
Բրինձ Ռէնլիա	„	4	

Վաճառականին մէջ կայ ընդհանրապէս 400,000 քիլա՝ յորէն եւ 100,000 քիլա՝ գարի։

ՄԵՏԱՂԱՍ

Սեղի Ա. տոկ	ֆունտն ղրշ.	500-510
„ Բ. „		450-460
Մէլրուսա կարմիր		450-460
„ „		430-440
Հասպ երկայն ընդէր		470-490
„ „ դիմակ		440-450
Տէմիրտէշ		580-600
Պարսկաստանի դիմակ հօքան		200-230

ԳՂԱՂԹԱԲԵՐԻՐ

(ԳԱՆԹԱՐԻՑԷ)

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

		ղրշ	քրշ	ղրշ	քրշ
Էֆիոն	հօքան	360			
Թէֆթիք Լանդէ-բէ-		42.			
Բուրդ (Լաֆաք) Բուռելի		10			
„ Լաուցնի	„	15.			
Մեղրամոմ		32	33		
Հեռեբ Լանդէ-բէ-		6		7	
Գիւղոր (Մաղը) ոչ-		17			
Մահմուդիէ Ենոպ. ըստ փէսկիր		400.			
Դիմիրէ ծերմակ ոչխար	հօքան	25.		35	
Բամպակ Իզմիրէ	„	9.		10	
Զէյթ Էյվալիք	հօքան	7,		20	
Ճամ (Պոպոն) Վիանդիա		6,		7,	
Աղ ֆօլա				6	20

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խոյիկ		Ղրուշ	
Ուիս ե- Վիանբօ Ա. տոկ 100 հօք		940	1040
Շաֆրաբ			
Ենգլ. Գլ. 6—10 լիարբ		400	
Ենգլ ե- Հոլ. ֆշ. Ա. տոկ. „		350.	360
	ղրշ. քրշ.	ղրշ.	քրշ.
Պղտեղ (Պիպեր)	հօքայ	9	
Գարբոն (գարբէն)	էվ	34	40
Մէնիակ (Գարբոնֆիլ)		7,	20

ՆԵՐԿԻԼԷՆԻ

Լեղակ (Զիվէր)		160	170
Պէնկալա	հօք. ղրշ		
Սպիտակարեղ (Լուսարէպէ)		190	410
Ուրան Կարմիր (Գարմէզ)		55	98

ՄԷՏԱՂԱՅԻՆ

Անոթ (Վիանդայ)	կինդ. ղրշ	1100	
Նրիսարի Ենգլ.			
Նրիսարի- (Լամա) բուրդայի- ,		88	90
	տարակուսի կինդ ղրշ		
Յպայի-(Տիմիր)քի-եւոցու „			95
Տախտակ ֆի- 1-14		150	160

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ԳԻՆԵՐԸ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 150 ՂՐՈՒՇՈՒՇ

ՀԱՇՈՒԵԼՈՎ

Լայն	Երկար		Գին	ղրշ
2 տարեկան	20	Մի-բանի դիմակ	24 .	26
կիսոնոց	„	Սավալատուր „	27 .	29
„ „		„ ծանր բուրլէ	29 .	31
6 տարեկան	„	„ դիմակ	35 .	
2 ղրոյ	„	„ „	45 .	48
2 „	„	Զաֆլէ „	27 .	28
կիսոնոց	„	„ „	30 .	31
5 տարեկան	„	„ „	31 .	32

Ամերիկեան վերաբերեալ

Լայն	Երկար		Գին	
2 տարի	24	3 թ. մարտ նէղ	30	32
„ „	5	„ լայն	45 .	47
„ „	6	„ „	55 .	56
„ „	„	ծանր մանուրդի	65 .	70
եւոտանի . 36	6	ամերիկեան նէղ	55 .	58
5 „	8	„ լայն	70 .	75
„ „	7	„	65 .	70
7 „	28	11 „		97
կիսոնոց	36	11 թէրէ տէնար	100 .	110

Խասարլըյի վերաբերեալ

Լայն	Երկար		Գին	
5 տարի	12	Բարիսիոն դիմակ	30 .	32
2 ղրոյ	24	„ ֆիֆթէ	55 .	60
9 տարի	„	Պուլի „ բէ-	30 .	32
„	„	„ „ ֆիֆթէ	60 .	65
կիսոնոց	38	Վիանբօն	55 .	75
6 տարի	„	Խասարլը „ „	90.	100
կիսոնոց	40	Մարսէլ „	45.	100
5 տարի	„	„ „	90.	120
6 „	„	„ „	110 .	130
կիսոնոց	37	Ներկըլմաթ „	50 .	55
2 տարի	24	Սպինոն դիմակ	24 .	37
27 „	„	Սոբէն „ „	3 .	
6 տարի		Վարսիֆէ „ „	4 .	½
„		Խաֆաբէլլէ „ „	4 .	½
կանգուռանոց ֆիտէ		„ „	5 .	
Հասարակ տանաք			145	
			ղրշ.	19-20
Սրայ տանաք	8	14	19½	20
Իզմիրայ			21	22

Զէյթի վերաբերեալ

Լայն	Երկար		Գին	
7 տարի	20	Թուրքուանդի պասա	34 .	35
„ „	„	Լաճիվերտ „	57 .	60
„ „	„	ավանատալպասա ղրշլը	100.	110
2 տարի	10	Պասա ֆերայիշ ղրշ	12 .	15
„ „	„	Օրանպան Լաֆիս	16 .	20

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ